

Platform Dyslexie Maasgouw

Mei 2006

**Als je door de letters
het woord niet meer ziet**

**Dyslexie hoe herken je het
en wat doe je daarmee**

1. Dyslexie hoe herkent u het?

Hier volgen enkele voorbeelden:

- *Versjes en liedjes niet kunnen onthouden*
- *Een houderige motoriek. (Bijvoorbeeld niet kunnen hinkelen of huppelen of hiermee moeite hebben)*
- *Geen belangstelling voor letters*
- *Een twijfelachtig gehoor*
- *Een vertraagde taalontwikkeling*
- *Kleuren kunnen sorteren maar ze niet kunnen benoemen*
- *In de bovenbouw vraagt het lezen steeds meer energie*
- *Ze daardoor steeds minder gemotiveerd zijn om zelfstandig te lezen*

Hebben de bovenstaande voorbeelden betrekking op Uw kind?

Lees dan verder. . .

2. Dyslexie

In Nederland heeft bijna 1 op de 10 kinderen moeite met lezen. Eerst moet duidelijk zijn wat er aan de hand is. Maar zelfs dan weten de scholen en de ouders soms ook niet precies hoe ze een kind het beste kunnen helpen.

Dyslexie betekent letterlijk dat iemand moeite heeft met taal: dys=niet goed functioneren, lexis= taal of woorden. De mate van dyslexie kan van persoon tot persoon verschillen.

Dyslexie betekent dat lezen en vaak ook spelling moeilijk is. Dat komt omdat het stukje van de hersenen dat met taal bezig is een beetje anders werkt.

(Bron: Mini muur Krant Masterplan Dyslexie)

Stichting dyslexie Nederland (2004) hanteert de volgende definitie van dyslexie:

Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of het spellen op woordniveau.

Kinderen met dyslexie hebben meestal lees- én spellingproblemen (echter alleen lees- óf spellingproblemen kan ook). Verder is er meestal ook sprake van automatiseringsproblemen zoals bij het leren van tafelsommen of later van topografie. Ook spelen fonologische verwerkingsproblemen bijna altijd een rol (problemen rondom het verwerken van klanken en tekens van de taal: analyse en synthese van spreektaal, omzetten van tekens in klanken en vasthouden van klanken in het geheugen).

Ongeveer 3% van de bevolking heeft dyslexie, waarbij deze leerstoornis vaker bij jongens dan bij meisjes voorkomt (2:1). Er is sprake van erfelijkheid. Indien een ouder dyslectisch is, heeft een kind een verhoogd risico van 30-40% om ook dyslectisch te zijn. Indien een broer of zus dyslexie heeft, is het verhoogde risico 20-30%. De oorzaak van dyslexie moet gezocht worden in de hersenwerking.

Dyslexie is een hardnekkige stoornis bij het technisch leren lezen en/of spellen. Het heeft niets te maken met de intelligentie van een kind. Ondanks extra oefenen blijven de problemen met lezen en/of spellen bestaan.

Kinderen of jongeren die problemen hebben met het lezen of spellen, kunnen het onderwijs minder goed volgen. Daar moet immers veel gelezen en geschreven worden. **In veel gevallen lijdt hun zelfvertrouwen daar onder.** Vaak komen deze kinderen terecht in een lage vorm van onderwijs, terwijl ze eigenlijk meer zouden kunnen. Het is daarom belangrijk dat hun problemen al vroeg wordt herkend en erkend.

(Bron: Stichting Dyslexie Nederland)

Dyslexie gaat helaas nooit helemaal over. Ook na behandeling blijven leerlingen met dyslexie trage lezers die wat extra inspanning moeten leveren om alles te lezen wat er in het onderwijs gelezen moet worden.

Beelddenken

Veel dyslectische kinderen zijn beelddenkers. Dit wil zeggen dat ze in beelden en gebeurtenissen denken, het is een ruimtelijk denken. Innerlijke taal wordt minder gebruikt. Bijvoorbeeld als de leerkracht bij dictee het woord boom noemt, ziet 'de beelddenker' een plaatje van een boom en moet de juiste letters nog gaan zoeken; 'een taaldenker' ziet meteen de 4 letters van 'boom' in zijn hoofd. Beelddenkers hebben dan ook meer tijd nodig. Plaatjes helpen om lesstof makkelijker te onthouden.

(Bron: Wat is beelddenken en hoe ga je ermee om door drs T.Prinssens)

Vroeg erbij zijn

Om achterstand en bijkomende problemen te voorkomen, is het van belang dat dyslexie zo vroeg mogelijk wordt ontdekt. Dat kan door extra te letten op de signalen. Vooral wanneer dyslexie in de familie voorkomt of wanneer al op jonge leeftijd blijkt dat de spraak- en taalontwikkeling wat langzamer gaat dan bij andere kinderen.

Neem uw kind serieus

Wanneer er op school problemen ontstaan, dan zult u dat als ouder of verzorger merken aan het gedrag van uw kind. Sommige kinderen met leerstoornissen als dyslexie worden extra lastig, anderen juist stil en teruggetrokken. Het kan ook zijn dat uw kind niet meer naar school wil of allerlei lichamelijke klachten krijgt, bijvoorbeeld buikpijn of bedplassen keert terug. Neem deze klachten altijd serieus en bespreek ze op school. Samen kunt u manieren bespreken om uw kind te helpen.

Extra oefenen?

Bij problemen met het leren lezen en spellen, wordt bij jonge kinderen vaak gekozen voor extra oefenen. Maar wanneer uw kind dyslectisch is, zal dit niet altijd het gewenste resultaat opleveren. Het is dan zaak uw kind ook extra hulpmiddelen te bieden, zodat de dyslexie het verdere leren niet in de weg staat. Dit kan al in het basisonderwijs. In het voortgezet onderwijs kan de school, onder bepaalde voorwaarden, zelfs vrijstelling verlenen voor sommige onderdelen, zoals een vreemde taal.

(bron: Masterplan Dyslexie)

Effectieve hulp (vanaf groep drie)

- Dat u regelmatig extra oefent met uw kind. Liever vier keer in de week 10 à 15 minuten met volle aandacht lezen, dan één keer per week een uur om snel het boekje uit te lezen.
- Dat u probeert zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat er op de school gebeurt. Bijvoorbeeld door boekjes van hetzelfde AVI-niveau te lezen. Leerkrachten kunnen ook boekjes meegeven die u thuis samen kunt lezen.
- De extra hulp altijd op een leuke en ontspannen manier gebeurt, zodat het kind gemotiveerd blijft.
- Het kind zelf meedenkt over de extra oefeningen. Bijvoorbeeld door samen naar de bibliotheek te gaan om nieuwe boeken uit te kiezen

- Er voldoende afwisseling is in de oefeningen, bijvoorbeeld door af en toe ook eens een stripboek of een informatief boek te kiezen.
- Het is goed om dyslectische kinderen veel boeiende kinderboeken en jeugdboeken voor te lezen. Hierdoor krijgen ze tekstervaring, een grote woordenschat en tekstbegrip.

(Bron: steunpunt Dyslexie)

3. Algemene kenmerken en signalen

Hieronder volgen een aantal algemene kenmerken van dyslexie.

Kinderen met dyslexie kunnen moeite hebben om:

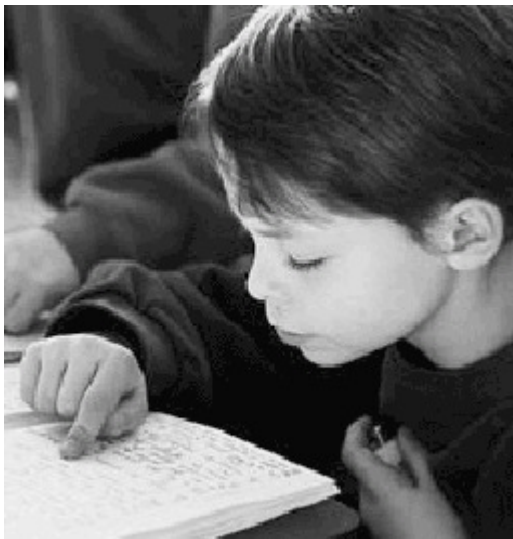
- het verschil te horen tussen klanken als m en n; p, t, en k; s, f, en g; eu, u en ui
- de klanken in volgorde te zetten, zoals bij dorp en drop of bij 12 en 21
- aandacht te houden bij 'klankinformatie' (gesproken woord)

Kinderen met dyslexie kunnen moeite hebben met:

- het inprenten van reeksen, bijvoorbeeld tafels of spellingsregels
- het onthouden van vaste woordcombinaties, uitdrukkingen of gezegdes
- het onthouden van losse gegevens, zoals rijtjes, woordjes en jaartallen
- het leren van kleuren, dagen van de week, maanden van het jaar en namen
- met voorbereidende leesactiviteiten veel moeite hebben met hakken en plakken van woorden, horen van het langste en kortste woord;
- Zijn er tekenen van moedeloosheid of faalangst?
- Zoekt het kind uitvluchten om niet naar school te hoeven gaan?
- Zijn er vaak lichamelijke problemen?
- Zijn er gedragsproblemen?
- Het aanvankelijk leesproces wordt in groep 3 minder vlot opgepakt dan verwacht;
- Er is sprake van een achterstand ten opzichte van het groepsniveau;
- De lees- en/of spellingprestaties blijven achter bij de overige prestaties van de leerling;
- Soms zijn dyslectische kinderen linkshandig
- Soms is de motoriek housterig

(Bron: verzameling uit stichting Balans, steunpunt Dyslexie, Boek:

Kinderen met Dyslexie, een gids voor ouders, Wat is er met mijn kind)

4. Dyslexie in de familie

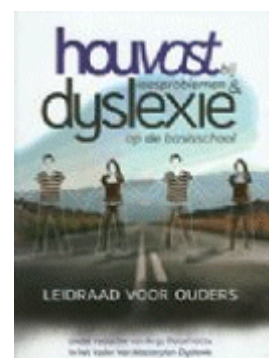
De uiteindelijke diagnose dyslexie kan pas gesteld worden als er al geruime tijd lees- en spellingonderwijs is gevolgd (instanties hanteren variërend 1 tot 2 jaar lees- en spellingonderwijs).

5. Protocollen Dyslexie

De afgelopen jaren zijn er dyslexieprotocollen ontwikkeld voor het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarmee kunnen leraren en andere deskundigen stap voor stap werken aan het opsporen van lees- en taalproblemen en dyslexie en het begeleiden van dyslectische leerlingen. Elke school heeft deze protocollen. Ouders kunnen deze protocollen ook inzien.. Maar er is voor de ouders op basis van deze protocollen het boekje *'Houvast bij leesproblemen en dyslexie'* geschreven.

Dit boekje is te bestellen via Balans (Masterplan Dyslexie) ISBN 90-806674-5-5.

De prijs is 12.95 Euro en 3,50 verzendkosten.

6. De impact van dyslexie

Dyslexie kan een grote impact hebben op het kind en zijn omgeving. Veel ouders geven aan dat hun kind naast een leerprobleem ook sociaal-emotionele problemen heeft. Leren lezen en schrijven is voor kinderen vaak belangrijk. Als dit niet goed gaat, schaadt dit het zelfvertrouwen van het kind.

Zeker wanneer er nog geen diagnose is gesteld kan het kind allerlei redenen bedenken waarom lezen en spellen niet lukken. Het kind moet erg veel oefenen met weinig resultaat. Hierdoor ontstaat vaak demotivatie.

Een kind met dyslexie heeft naast problemen met lezen en spellen, vaak met meerdere vaardigheden problemen. Bijvoorbeeld met rekenen en het verwerken van instructies van de leerkracht. Het gevaar bestaat dat gedacht wordt dat het kind niet goed genoeg zijn best doet, met alle gevolgen van dien.

(Bron: www.steunpunddyslexie.nl)

7. Uw kind steunen

Het is fijn als een kind thuis wat kan ontspannen, zich begrepen en gehoord voelt en dat hij bij zijn ouders zijn verhaal kwijt kan. Emotionele steun is essentieel om te voorkomen dat deze kinderen in de knel komen. Ouders spelen daarin een belangrijke rol.

Het is daarom belangrijk om open over alle aspecten van dyslexie te praten. Als de prestaties op school tegenvallen, voorkom dan dat het kind het gevoel krijgt een teleurstelling te zijn voor de ouders. Als het kind dat voelt, zal het minder geneigd zijn om thuis emoties te uiten.

Vraag een kind dus niet alleen 'wat heb je gedaan op school', maar vooral ook 'vond je het leuk op school?' Focus niet te veel op de leerprestaties, luister zonder vooringenomenheid naar je kind en sluit een gesprek altijd positief af. (via www.steunpunddyslexie.nl)

8. Gevolgen voor de ouders

Het hebben van een kind met een leerstoornis geeft vaak de nodige spanningen bij de ouders. Het vraagt vaak extra aandacht aan vaardigheden van de ouders om een kind met dyslexie op te voeden. Ook kunnen er gevoelens van onmacht, boosheid, verdriet en zorgen over de toekomst naar boven komen.

Verwachting

Ouders willen het beste voor hun kind. Het kan daarom heel frustrerend zijn als het op school niet goed gaat met je kind. De verwachtingen die ouders bewust of onbewust hebben over hun kind vallen in duigen.

Erfelijkheid

Dyslexie kan erfelijk zijn. Soms heeft één van de ouders zelf ook dyslexie. Dit kan schuldgevoelens veroorzaken naar het kind toe. Ook kan de confrontatie met de problemen van je kind weer oude gevoelens uit je eigen schooltijd ophalen.

Zware druk

Op ouders komt vaak een zware druk te staan, zeker wanneer ze een groot deel van het oefenen van lezen en spellen op zich nemen. De opvoedkundige taak en de leer-taak kunnen door elkaar gaan lopen.

Het kind voelt zich vaak al onder druk staan en het extra oefenen naast de taken op school kan heel belastend zijn. Dit oefenen kan dan snel een moment van strijd en ergernis worden.

Verder kan het oefenen best frustrerend zijn, omdat je als ouder zo graag vooruitgang ziet terwijl deze in de praktijk vaak minimaal is.

Daarnaast moet vaak de middag en avond zo ingedeeld worden dat er tijd voor het huiswerk over blijft. Wat vaak ten koste gaat van de ontspanning en vrije tijd.

Als ouder van een kind met dyslexie heb je daarnaast vaak veel te regelen en af te spreken. Vaker overleg op school, het kind begeleiden naar onderzoeken en behandelingen, extra oefenen. Het zoeken naar oplossingen voor de aanpak van de dyslexie. Dit alles samen wordt door ouders vaak als een grote druk ervaren en geeft soms zelfs spanningen in de relatie tussen de ouders onderling. Bijvoorbeeld schuldgevoelens, doordat één van de ouders de druk met alle extra begeleiding als zwaar ervaart of onvrede over de taakverdeling.

Voor ouders betekent het hebben van een dyslectisch kind vaak een 'lange weg'. Ze moeten regelmatig uitleggen wat dyslexie voor gevolgen heeft bij het leren en dat hun zoon of dochter echt hard werkt. Als ouder kun je met de docent bekijken wat er thuis aan begeleiding mogelijk is en wat er op school gedaan kan worden. (via. www.steunpunddyslexie.nl)

9. Enkele nuttige adressen:

1. Stichting Balans

landelijke oudervereniging voor ontwikkelings-, gedrags- en leerproblemen

Postbus 93

3720 AB BILTHOVEN

Tel:030-2255050

www.balansdigitaal.nl

2. Het steunpunt dyslexie (030-2255052) of op

steunpuntdyslexie@balansdigitaal.nl

3. Stichting Dyslexie Nederland (2003)

Diagnose van dyslexie

Stichting Dyslexie Nederland

Postbus 93

3720 AB BILTHOVEN

www.dyslexie.nl

4. Twee sites voor kinderen over dyslexie. www.hetklokhuis.nl/lees/dossiers.nl

Onder 'samenleving en maatschappij' onder het kopje dyslexie en www.tbraams.nl

5. Met een dyslexieverklaring kan bij de Federatie Nederlandse Blindenbibliotheek lectuur en informatie in gesproken vorm worden geleend (024-3782626).

6. Suggesties voor leesboeken op www.makkelijklezen.nl

7. Recent is het computerprogramma Woordenhaai verschenen. Met woordenhaai kunnen kinderen in spelletjes vaardigheden oefenen die van belang zijn voor lezen en spellen. De spelletjes zijn speciaal bedoeld voor kinderen met leerproblemen zoals dyslexie. Door de combinatie van geluiden, spraak, plaatjes en tekst verwerkt het kind de informatie multisensorieel en is het leereffect maximaal. De moeilijkheidsgraad kan worden aangepast aan het niveau van het kind. Meer informatie over Woordenhaai is te vinden op www.lexima.nl

10. Instanties waar dyslexieonderzoeken worden gedaan

1. Consent onderwijsbegeleiding en innovatie

Stationstraat 46

6411 NK HEERLEN

Tel:045-8504500

Fax:045-8504501

info@obd-consent.nl

www.obd-consent.nl

2. Regionaal Instituut voor Dyslexie (RID)

Universiteitssingel 40

6229 ER Maastricht

Tel:043-3884056

3. Stichting Remedial Teaching Weert

p/a Dienstencentrum voor Onderwijs en Jeugdzorg

Beatrixlaan 1

6006 AH WEERT

Tel:0495-750200

Bij de twee laatstgenoemde instanties worden behalve onderzoeken ook behandelingen uitgevoerd.

11. Boeken over dyslexie voor ouders

Boeken over dyslexie voor ouders			
Titel	schrijver	uitgever	ISBN
Leesproblemen bij kinderen en deskundigen over dyslexie	S. van der Stoel	Lemniscaat 1991	9060698037
Dyslexie, wat nu? Signalement en aanpak van lees-en spellingproblemen	A. Nieuwenbroek	KPC 1991	9063102038
Dus toch...dyslexie. Over kinderen met lees- en spellingsproblemen in het basis en voortgezet onderwijs	A. Paternotte (red.)	Balans, 1997	9080031666
Als leren pijn doet... Opvoeden van kinderen met een leerstoornis	W. Hellinckx en P. Ghesquière	Acco. 1999	9033442760
Leerproblemen aanpakken, hoe begin ik er aan?	I. Engelen	Garant, 1999	9053508562
Samen beter lezen Ouderbrochure	H. Klaassen en A. Stienstra-Sondij	CPS, 1999	Besteln.31008
Dyslexie	C. de Vos	Unieboek/van Reemst, 2001	9026924321
Ik schreif faut, omgaan met dyslexie. Gids voor ouders, leerkrachten en hulpopvoeders	M. Ceyskens	Lannoo,2001	9020944517
Kindereen met dyslexie, een gids voor ouders	T. Braams	Boom, 2001	9053523391
Als woorden niet vanzelf spreken. WegWijsgids Dyslexie Stg. Actie! Voor Dyslexie i.s.m. de Werkgroep Dyslexie Rotterdam	Het Zwaan	Project 2003	
Balans Belicht Dyslexie in het basisonderwijs	Uirgave Balans	2003	Bestelnr. 128
Als je kind een leerprobleem heeft. Ervaringen in de praktijk van remedial teaching en huiswerkbegeleiding	O.Teekens en K.M. Paling	MOM, 2004	9026928777
Wat is er met mijn kind?	C. de Vos	Unieboek, 2005	9026965710
Dyslexie	C. de Vos	Unieboek, 2005	9026966148
De gave van dyslexie	Ron Davis	Elmar	9038907451
Woordblindheid en beelddenken	P.C. Ojeman		9036800048
Wat is beelddenken	T. Prinssens		

12. Boeken over dyslexie voor Kinderen

Boeken over dyslexie voor Kinderen			
Titel	schrijver	uitgever	ISBN
De dominee van Dreutelen	Roald Dahl	Fontein, 1992	9026105371
Wij zijn niet dom! Praktische tips voor leerlingen met leerstoornissen	Pamela Maniet-Belleman	Garant, 1997	9053505407
Schatkasten	Hieke van der Werff	De vier windstreken, 2001	9055795801
Dyslexie	Zeger van Mesbergen en Mariska Beeren	Wolters-Noordhoff, 2001 Junior inf.nr.54	9011050185
Ga jij maar op de gang!	Jacques Vriens	Holkema & Warendorff, 2002	9026996373
Ik heet niet bom. Leren lezen met leerstoornissen	Anny Cooreman en Marleen Bringmans	Acco, 2002	903345003X
De smoezenkampioen	Carry Slee	Prometheus Kinderboeken, 2003	9026901127
Ik ben niet bom!	Marion van Coolwijk	De Fontein, 2003	9026119011
Een 2 voor dictee	Jurgen Breeman	Uitgave van Balans	Bestelnr.130
Letters op de snelweg. Een boekje over dyslexie	Sanne Terlouw	Uitgave van de Hersenstg. NL	Bestelnr.616
Serie Samenleesboeken Drunen	Drunen	Delubas, 2004	AVI 1-2
Ik heet gewoon Tom	Jamie Gilson		
Geluk in een papertje	Sine van Mol		